

Věc: **Zpráva z pracovní cesty**
Pracovník: **Pavčina Rouhová**
Akce: **Inforum 2016**
Datum konání: **24. - 25. května 2016**
Místo konání: **VŠE Praha**

Inforum 2016, 22. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích

Program:

1. **ELearning a knihovny** / N. Bhimani, UCL Institute of Education, Velká Británie
  - definice elerningu (<http://bit.ly/1WWfnJw>)
  - učení: znalosti, dovednosti, porozumění
  - pro studium na vysokých školách je třeba digitální gramotnost:
    - digitální gramotnost je schopnost využívat informační a komunikační technologie k hledání, ověřování, vytváření a předávání informací vyžadující kognitivní i technické dovednosti
    - digitální gramotnost dle JISC (britská asociace poskytující služby VŠ) se skládá ze 7 složek, jež dohromady tvoří digitální identitu (akademických pracovníků):
      - mediální, informační a ICT gramotnosti, schopnosti učit se, digitálního pracovního prostředí, komunikace a spolupráce a budování vlastní digitální identity
  - alexandrijská proklamace "Beacons of the Information Society" (IFLA, 2005)
  - kampaně v UK #savelibraries a v US #booklesslibrary
  - studenti ke studiu využívají knihovní zdroje
  - dnešní studenti by měli být technicky zdatní, ovládat multi-tasking, mobilní technologie, sociální média, měli by umět pracovat s informacemi, informačními zdroji, těžit data, kriticky hodnotit informace ... atd.
  - knihovníci, informační pracovníci, kurátoři a edukátoři, by měli být nápomocni studentům, měli by mít také potřebné dovednosti a znalosti a měli by také spolupracovat s akademiky
  - Digital Education Resource Archive (DERA)
2. **Jak zachovat audiovizuální dokumenty pro příští generace** / D. Schüller, Phonogrammarchiv, Austrian Academy of Sciences, Rakousko
  - dějiny audiovizuálních dokumentů:
    - fotografie 1839
    - zvukový záznam 1877
    - filmy 1895
  - „konzervační“ paradigma – ochránit dokumenty ve své péči
  - audiovizuální dokumenty jsou náchylnější k degradaci
  - také jsou závislé na dostupnosti přehrávacích zařízení
  - změna paradigma – ochránit obsah audiovizuálních dokumentů - převod analogových informací z původního nosiče do digitální podoby a uchovat a zpřístupnit je
  - <http://www.phonogrammarchiv.at/>

3. **(digitální) Dokumenty, prosím!** / D. Albertsson, Swedish University of Agricultural Sciences
- death of print :-(
  - SLU univerzitní knihovna nakupuje 97 % nových přírůstků v digitální a pouhých 3 % v tištěné podobě
  - tištěné dokumenty jsou zastaralé či rychle zastarávají
  - problémy:
    - zvyšují se náklady, především u časopisů
    - omezení DRM (ochrana proti kopírování)
    - není možná MVS
    - licence, přístupová práva, otevřený přístup
    - uchovávání digitálních dokumentů je drahé
4. **České e-knihy pro knihovny - přehled nabídky, nové zkušenosti z UK, e-knihy a e-časopisy**
Vydavatelství FF UK / J. Matějková, Vydavatelství FF UK, J. Pavlík, UK v Praze – UK
- distribuce e-knih a e-časopisů Vydavatelství FF UK v knihovnách
  - e-knihy:
    - EBSCO eBooks 41 titulů (v EBSCO eBooks k dispozici pro knihovny)
    - Proquest ebrary DASH! 30 titulů (Proquest před podepsáním smlouvy)
    - e-knihy UK: <http://pez.cuni.cz/eknihy/?lang=cs>
    - české e-knihy pro knihovny: <http://eknihy.knihovna.cz>
  - e-časopisy:
    - 12 titulů
    - Open Acces tituly od září 2015
    - digitální repozitář UK: <http://repozitar.cuni.cz> (<http://digitool.is.cuni.cz/>)
  - vize z koncepce knihoven ČR:
    - v krásné, přívětivé a pohodlné knihovně rychle obsloužen příjemným, kvalifikovaným, očividně spokojeným a motivovaným personálem nebo z pohodlí domova bez ohledu na národnost či handicap, v kteroukoliv denní či noční dobu získám požadovanou službu
  - IFLA principy půjčování e-knih v knihovnách (<http://www.ifla.org/node/7418>)
    - právo na vypůjčování v knihovnách jakékoli komerčně dostupné e-knihy
    - férová cena za vypůjčku
    - respektování autorských práv
    - nezávislé na platformě
    - dlouhodobá ochrana e-knih v knihovnách
    - ochrana soukromí čtenářů
  - role knihoven:
    - pomoc v boji proti pirátství
    - zajištění základní dostupnosti e-knih pro všechny čtenáře z veřejných prostředků bez poškozování trhu
    - spolupráce s nakladateli a autory na rozvoji trhu s e-knihami
    - knihovny jsou součástí trhu s e-knihami (audioknihami, e-časopisy, filmy, hudbou, knihami, časopisy)
  - eReading.cz:
    - vypůjčky na 21 dní
    - 2500 titulů (z 6600)
    - 60 knihoven

- Flexibooks:
  - výpůjčky na 31 dní
  - 3300 titulů (z 5000)
  - 6 knihoven
- e-knihy v češtině:
  - EBSCO eBooks, Proquest ebrary/EBL/Ebook Central, Publi knihy, Levná knihovna, Městská knihovna v Praze
- licencované, vzdálený přístup:
  - eBSCO eBooks, Proquest ebrary, eReading.cz (multilicence), Levná knihovna, Publi mKnihy
- licencované, čtení na místě:
  - Proquest ebrary DASH!
- open Access:
  - DigiTool, Publi knihy
- čtenáři UK využívají:
  - eReading.cz (výpůjčky)
  - Flexibooks
- zpřístupnění prostřednictvím Portálu e-knih UK
- jednotné vyhledávání v discovery systému EDS:
  - EBSCO eBooks - plné texty
  - ostatní metadata via Aleph

5. **Trendy v akvizici elektronických knih a licenční modely** / M. Leuschner, ProQuest, Německo

- akvizice e-knih
- nejvíc e-knih se nakupuje v Severní Americe
- licence e-knih
- ProQuest LibCentral (Ebook Central solution)
- požadavky trhu
- výsledky průzkumu v trendech akvizice e-knih

6. **Rešeršní strategie a práce s elektronickými informačními zdroji z pohledu didaktických přístupů a principů** / R. Papík, SU Opava, UK Praha UK

- <https://www.linkedin.com/in/papik>
- práce s elektronickými informačními zdroji
- didaktické přístupy, zásady didaktiky (informací)
- tradiční metody versus moderní postupy
- analýzy a řešení rešeršních problémů
- neodsuzovat Wikipedii – ve srovnání s některými encyklopediemi vychází mnohdy lépe (hlavně UK)
- vzdělávání dospělých:
  - dospělí potřebují vědět, proč se to mají učit
  - dospělí potřebují praktické zkušenostní učení
  - dospělí chápou učení jako řešení problémů
  - dospělí se učí nejlépe, pokud dovednosti mohou okamžitě využít
- konstruktivismus ve výuce
- zkušenostní učení – STN index
- informační brokering (www.AILP.org)

- princip Defoe:
  - d ... dialog s uživatelem nebo vnitřní vedoucí k pochopení (se) z hlediska informačních potřeb
  - E ... elaboration, rozpracování, analytické vztahy
  - F ... finding, řešeršní strategie v širším i užším smyslu, střídání např. stavebních kamenů (building blocks), rostoucí perly (growing pearl), omezování (limits), případně dalších, RGB princip v barvách přenesen do řešerší
  - O ... observation, pozorování výsledků, jejich diskuze, ladění a doplňování řešerše
  - E ... evaluation, průběžné a autentické hodnocení, také tedy posuzování relevance a pertinence
- znalost typologií řešerší a řešeršních postupů (např. v bibliografických, faktografických databázích) je důležitá
- analytické vyhledávání
- jsou různé kanály k uživateli
- speciální nástroje:
  - I2, Anavist (STN)
  - citační manažery
  - InCites, SciVal

7. **Česká národní strategie otevřeného přístupu k vědeckým informacím** / J. Kotouček, J. Kratěnová, Technologické centrum AV ČR

- nevyhovující systém vědeckého publikování, krize časopisů:
  - systém neměnný od 17. století - články v recenzovaných časopisech (předplatné)
  - systém hodnocení zohledňující prestiž periodika
  - oligopolizace vydavatelů
  - ceny rostou výrazně rychleji než inflace - omezení dostupnosti
  - nedostatečná rychlost komunikace
  - týká se výzkumu financovaného z veřejných zdrojů
  - sdílení mezi vědci navzájem
  - případy „pirátských“ stránek s vědeckými články (Sci-Hub)
- hnutí Open Access:
  - změna paradigmatu přístupu k vědeckým informacím
  - využití moderních komunikačních technologií - online dostupné informace
  - dokumenty - Budapest OA initiative (2002), Bethesda Statement on OA (2003), Berlin Declaration (2003)
- otevřený přístup na úrovni EU:
  - digitální agenda pro Evropu
  - výzkum a inovace zdroje obnoveného růstu
  - partnerství Evropského výzkumného prostoru pro excelenci a růst
  - lepší přístup k vědeckým informacím
  - zvýšení přínosu veřejných investic do výzkumu
- doporučení EK (17.7.2012) o přístupu k vědeckým informacím a jejich uchovávání (2012/417/EU):
  - vytvoření národních politik otevřeného přístupu – aby recenzované publikace z veřejností financovaného výzkumu byly OA
  - mechanismy, které zajistí, že národní poskytovatelé podpory budou vyžadovat OA
  - OA má být pozitivně zohledněno v systému hodnocení vědy
  - zajistit dostupnost důležitých výzkumných dat z veřejně financovaného výzkumu
  - zajistit infrastrukturu pro uchovávání a sdílení informací

- H2020 – publikace:
  - povinnost ve vztahu k recenzovaným vědeckým článkům
  - možná zelená (autoarchivace) i zlatá (otevřený časopis) cesta
  - vždy uložit do repozitáře vč. metadat (a podkladových dat – best effort) k datu publikace
  - zpřístupnit – zelená cesta – 6/12 měsíců (zlatá – ihned) vč. metadat
  - finance – náklady na zlatou cestu (APC) jsou uznatelné
- H2020 – data:
  - pilotní program (ORDP) – do 2017
  - identifikované oblasti (výzvy) jsou součástí
  - možnost vystoupit (opt-out):
    - ochrana IP, ochrana osobních údajů, bezpečnost atd.
  - možnost dobrovolné účasti
  - Data Management Plan (DMP) – 1. verze jako deliverable cca v 6. měsíci
- Open Science:
  - komplexní agenda EU směrem k větší otevřenosti vědy veřejnosti:
    - informace o vědě
    - participace veřejnosti
    - otevřená recenzní řízení
    - OA atd.
  - Amsterdam Call for Action on Open Science:
    - realizovat závazky otevřené vědy (hodnocení, TDM, alternativní publikování)
    - rada pro konkurenceschopnost (COMPET) – 26.–27.5.2016
- Rada pro výzkum, vývoj a inovace:
  - otevřený přístup (Open Access) k publikovaným výsledkům výzkumu financovaného z veřejných zdrojů v ČR (2/2014):
    - závazek vytvořit národní OA strategii
    - poskytovatelé podpory mají vyžadovat OA
    - příjemci mají vytvořit institucionální politiky OA
  - kvůli personálním změnám nenastal další vývoj
- připravenost ČR:
  - infrastruktura:
    - repozitáře pro publikace - většina univerzit a výzkumných institucí – bez OA
    - repozitáře pro data - náročnější udržovat – práce s velkými datovými objemy (pilotní program CESNET, VUT Brno), garance?
  - právo:
    - OA realizován prostřednictvím veřejných licencí (nejčastěji Creative Commons) - v souladu s českým právním řádem
    - nemožnost vzdát se autorských práv (ne CC0)
- příprava národní OA politiky:
  - 2015 – expertní skupina (J. Kratěnová, national point of reference for OA)
  - koordinace s MŠMT a Úřadem vlády
  - snaha dohnat trendy v oblasti šíření vědeckých informací
  - čeští vědci mají povinnost k OA jen ve vztahu k H2020 - snaha o sjednocení
  - výchozí dokumenty:
    - OA politika H2020, Slovinska, Dánska
    - doporučení EK a RVVI

- obsah:
  - naplnění závazku RVVI
  - pravidla vycházející z úpravy H2020
  - klíčové – kompatibilita infrastruktury – návaznost na IS VaVal a hodnocení
- předpokládaný harmonogram:
  - předložení vládě v létě 2016 (předpoklad přijetí do konce roku 2016)
  - pak implementace na široké úrovni (i za podpory OP VVV)
- www.tc.cz
- www.h2020.cz

8. **Knihovny.cz: spuštění se blíží** / P. Žabička, P. Žabičková, M. Kravec, MZK Brno

- vyvíjí MZK ve spolupráci s dalšími knihovnami, vývoj první ostré verze není ještě ukončen, do portálu ještě není zapojena řada knihoven a databází
- 2015 začátek - září 2015 (beta verze), ostré spuštění bude pravděpodobně v září 2016
- vývoj ostré verze není ukončen, do portálu není zapojena řada knihoven a databází
- jedno rozhraní pro všechny, jednoduché, přehledné, uživatelsky přívětivé
- vývoj vlastními silami s využitím open-source aplikací, např. systém VuFind, jež je nad platformou Solr, vyhledávání v textu a metadatech včetně fasetového vyhledávání
- uvažuje se o vytvoření API, které by otevřelo VuFind aplikacím třetích stran a umožnilo vytvoření moderní webové aplikace a případně i mobilní aplikace
- portál Knihovny.cz:
  - portál zprostředkovává služby lokálních knihovních systémů
  - musí mít k dispozici stejná data, se kterými pracují lokální katalogy jednotlivých knihoven (portál bude indexovat nejen knihovny, ale i jejich katalogy)
  - knihovny pracují rozdílnými způsoby a mají různé knihovní systémy
  - portál musí pracovat i s nekompletními a chybnými záznamy apod.
  - uživatel obvykle hledá publikaci nebo informaci a je mu jedno, jak je popsána, pokud je popsána natolik podrobně, že daný dokument nebo informaci najde
  - jsou zde i další databáze knihoven, jež by měly být uživateli k dispozici – digitální knihovny, článkové, bibliografické nebo fulltextové databáze (normy, patenty)
  - klíčová je deduplikace záznamů s řazením vyhledávání dle relevance, záznamy nejsou slučovány fyzicky, agregovaný záznam vzniká jen pro účely indexace
  - uživatel vidí záznam konkrétní knihovny, vyhledávání využívá záznam co nejbohatší
  - v budoucnu bude portál rozšířen i o vyhledávání v některém ze světových indexů
- ne vždy je možné použít pro všechny knihovny jedno univerzální řešení, liší se jejich vnitřní procesy i nároky na komunikaci s uživateli
- bylo vyvinuto rozhraní, do kterého mají přístup jenom správci zapojených knihoven (možnost upravovat nastavení, přizpůsobit portál knihovnímu systému dané knihovny)
- správa portálu (administrace) - modul pro správu připojování knihoven, modul pro správu obsahu (CMS - Content Management System) a modul pro generování statistik
- na hlavní straně - inspirace (např. doporučená četba)
- portál bude obsahovat - ceny, akce, informace, adresář knihoven ...
- testování centrálních indexů
- ve spolupráci VUT vylepšování portálu
- www.knihovny.cz,
- info.knihovny.cz

9. **Analýza kvality vyhledávání** / P. Kocourek, SEARCH TECHNOLOGIES, dříve INCAD

- INCAD byl foupem firmou Search Technologies
- uživatelské vyhledávání je špatné, současné metody jsou nedostatečné:
  - vybrané dotazy "golden query set" (klíčové dokumenty)
  - analýza top 100 / top 100 dotazů
  - dotazy bez výsledků "zero result queries"
  - míra opuštění stránky
  - dotazy knihovníků
  - konverzní poměr
- dobré statistiky je časově náročné připravit
- potřebujeme:
  - spolehlivé metriky pro hodnocení vyhledávání
  - provedení off-line analýzy (bez nasazení na produkci!)
  - možnost přesného srovnání dvou vyhledávačů (stejný, verze, rozdílné)
  - rychlost, agilitu, kvalitu
  - zvládnutí rozdílných uživatelů / možnost personalizace
  - poskytnout data pro další analýzy – trendy
    - data pro rozhodnutí, jak nejlépe vylepšit systém
    - spolehlivé metriky pro hodnocení vyhledávání
    - využití logů pro hodnocení
    - hodnocení a m modifikace vyhledávače
    - použití big data pro predikci relevance
    - pravděpodobnostní hodnocení

10. **LTP Mining** / R. Bouchner, AiP Safe s.r.o.

- LTP – Long Term Preservation
  - digital preservation je metoda uchovávání digitálních záznamů tak, aby obsah byl v budoucnu čitelný, i když zastará původní hardware a software
  - hardware – diskety 5,25, 3.5, DAT, CD ...
  - software – SAM, WP, FLC, PIC, XM, SWF ...
  - www.obsoletemedia.org
- metadata:
  - metadata poskytují informace o datech
  - deskriptivní metadata:
    - titul, autor, popis ...
  - technická metadata:
    - formát souboru, velikost souboru, rozlišení, bitrate ...
  - administrativní metadata:
    - jaká aplikace soubor vytvořila, kdo upravil metadata
  - strukturální metadata:
    - zapouzdření všeho dohromady, struktura stránek ...
- standardy pro metadata:
  - MODS, Dublin Core, NISO MIX, PREMIS, METS, DDI, EBUCore, EBU CCDM, FOAF, EAD, CDWA, VRA Core, Darwin Core, ONIX, CWM, EML, IEE LOM, CSDGM, ISO 19115, eGMS, GILS, TEI (P5), MARC, XOBIS, PBCore, MEI, DOI, ISO/EIC 19506, ISO 23081, MoReg2010, DIF, RDF, MDDL, NIEM, SAML ...

- nový standard:
  - AIP – Archival Information Package:
    - může existovat více verzí AIP v jednom archívu
    - každý typ entity může mít jinou strukturu AIP (monografie, periodika, e-knihy, hudebniny, mapy, softwarové hry, ...). Různé standardy metadat a i metadata bez standardu
    - každý producent dat může mít různé požadavky - více verzí AIP
  - hodně různých AIP
- LTP archiv:
  - jaké AIP byly naskenovány vadným skenerem SC01 od října 2015
  - kolik je celkem AIP, které je možné v r. 2016 zveřejnit díky změně autorských práv
  - jak velké jsou datové soubory, které jsou uloženy jako TIFF bez komprese
  - u kolika souborů bylo provedeno OCR se softwarem Tesseract ve verzi 3.04.01
- LTP Mining
  - LTP úložiště- DIP – správa GUI, Xpath ...
- safe LTP Mining:
  - v souladu s OAIS
  - založeno na standardech – METS, MODS, PREMIS, MIX, DC ... Přijímá jakékoliv XML
  - poskytuje podporu pro certifikaci LTP archívu
  - otevřené API pro software třetích stran, běží na Linux, Mac OS X, Windows, možnost běhu v cloudu
  - standardy - CMIS Query, XPath Query, Jasper reports
  - optimalizováno na rychlost a velké objemy metadat
- <http://ltpmining.com>

11. **Projekt INTERPI** / J. Šubová, N. Andrejčíková (Cosmotron), M. Balíková (NKP), M. Kunt (Národní archiv)

- Projekt INTERPI (Interoperabilita v paměťových institucích), www.interpi.cz
- 1.2.2011-31.12.2015
- digitalizované fondy a sbírky paměťových institucí (archívů, galerií, knihoven, muzeí, památkových ústavů atd.) tvoří jádro národního kulturního, industriálního a přírodního dědictví – je třeba uživatelsky vlněné zpřístupnění informačních objektů těchto fondů a sbírek i jejich souborů
- Projekt INTERPI - společná znalostní databáze paměťových institucí na bázi národních autorit odpovídající potřebám paměťových institucí a obohacená o sémantické informace umožňující i strojové zpracování dat, nové zpracování dat – objektové, zaměřující se na obsahovou stránku zpřístupňovaných objektů, na zpracování entit (tříd) a komplexních vztahů mezi nimi a zabezpečení sémantické interoperability jednotlivých fondů
- projekt v rámci Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI)
- společný (konsorciální) projekt NKP (koordinátor), Národního archivu (spoluřešitel) a MK ČR (poskytovatel)
- praktické výsledky projektu (výsledky aplikovaného výzkumu):
  - metodika tvorby znalostního modelu - zobecněné vlastnosti
  - metodika mapování a harmonizace rejstříků, číselníků a řízených slovníků aplikovaných v paměťových institucích:
    - propojování různých zdrojů termínů
    - význam souborů národních autorit
  - rozhraní pro zpracování entit

- software pro zpřístupnění a prezentaci znalostní databáze INTERPI
- funkční vzorek:
  - skupiny uživatelů
  - metodické materiály
  - technologická infrastruktura:
    - datové úložiště a databázový systém, aplikační server a webový server
    - webové uživatelské rozhraní pro zpracování entit
    - webové uživatelské rozhraní pro vyhledávání a prezentaci informací o entitách
    - webové administrátorské rozhraní pro správu uživatelských přístupů
    - technologie pro komunikaci s jinými systémy – webové služby, Z39.50 server:
      - webové služby – REST nebo SOAP:
        - vyhledání (findData):
          - dotaz v PQF
          - záznamy se základními informacemi (proprietární XML)
        - kompletní záznam entity (getOneRecord):
          - identifikátor záznamu
          - kompletní záznam v proprietárním XML (...?)
        - zápis jedné entity (writeOneRecord):
          - identifikátor záznamu
          - kompletní záznam v proprietárním XML
        - (pouze s přihlašovacími údaji)
      - proprietární XML:
        - kompletní záznam entity (XSD -> www.interpi.cz)
        - zkrácená verze záznamu entity (preferované označení, stručná charakteristika, začátek a konec existence, resp. definice, MDT)
      - MARC XML:
        - MARC21 authority – pouze část informací
      - SKOS, FOAF:
        - pouze část informací
- INTERPI a archivy:
  - základní pravidla pro zpracování archivních materiálů
  - novela zákona 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě
  - novela vyhlášky 645/2004 Sb., kterou se provádí zákon o archivnictví a spisové službě
  - implementace v archivech – informační systémy:
    - národní archivní portál
    - popis původců v software pro evidenci národního archivního dědictví PevA
- INTERPI a muzea a galerie:
  - INTERPI a muzejní authority:
    - personální authority jsou kompatibilní
    - muzejní authority – zdroj dat pro INTERPI
- INTERPI a knihovny:
  - INTERPI a národní authority:
    - Národní authority – zdroj dat pro INTERPI:
      - ne všechny entity, které mohou vzniknout v INTERPI musí být zařazeny do NA
      - MARC 21 – pouze část informací synchronizace INTERPI/národní authority (nebude možná)
    - využití – Z39.50

- dvě verze MARC 21:
  - základní záznam (Z39.50)
  - rozšířený záznam (export z rozhraní pro vyhledávání):
    - vhodný pro knihovny s regionální databází osobností, faktografie
- INTERPI a běžní uživatelé:
  - propojení se zdroji kulturního dědictví
- INTERPI - velký přínos pro archivy (např. národní archiv)
- hledají externí zpracovatele (kontakt + školení)

12. **Digitální konkordance a registr digitalizace pro historické knižní fondy v digitální knihovně**

Manuscriptorium / O. Čiperová, K. Kučera, AiP Beroun

- historické fondy - písemné dokumenty vytvořené do roku 1800
- digitalizace historických fondů - exemplářová digitalizace:
  - zachovat a ochránit fyzický exemplář pro budoucí generace
  - zpřístupnit fyzický exemplář nedestruktivním způsobem široké veřejnosti
  - v ČR probíhá rutinní digitalizace historických fondů 20 let (program VISK6 MKČR)
- Manuscriptorium:
  - prezentace výsledků digitalizace historických fondů ČR
  - nejrozsáhlejší světová digitální knihovna středověkých rukopisů
  - agreguje obsah z českých i zahraničních zdrojů
  - jednotné uživatelské rozhraní
  - aktuálně spolupracuje 120 poskytovatelů obsahu z 23 států
    - národní a univerzitní knihovny, muzea, galerie, archivy, další paměťové instituce
  - zpřístupněno více než:
    - 400 000 katalogizačních záznamů jednotlivých exemplářů
    - 46 000 kompletně digitalizovaných dokumentů
    - 5,5 mil. digitálních obrazů
- je určeno pro:
  - elektronické katalogy spolupracujících institucí:
    - zpřístupnění odkazů na jednotlivé exempláře a jejich digitální kopie
  - webové stránky spolupracujících institucí:
    - zpřístupnění kolekcí dokumentů digitalizovaných danou institucí
  - koncoví uživatelé při citování + odkazování na digitální kopie:
    - v článkách, odborných studiích, při sdílení odkazů (např. na sociálních sítích, v emailové komunikaci apod.)
  - přihlášení koncoví uživatelé při tvorbě uživatelského obsahu:
    - v oblíbených dokumentech, kolekcích dokumentů, virtuálních dokumentech
- nutnost trvalé dostupnosti digitálních kopií historických dokumentů a neměnnost jejich odkazů, nutnost jednoznačné a trvalé identifikace digitalizovaných dokumentů:
  - když knihovny změní úložiště digitalizovaných dokumentů (nebo převod dokumentu, např. re-stituce) - cesta k dokumentům se ztratí (příklad - Žlutický kancionál)
  - obecný problém, netýká se pouze Manuscriptoria
  - neexistuje nástroj, který by dokázal jednoznačně a trvale identifikovat fyzické exempláře historických dokumentů
  - neexistuje nástroj, který by dokázal jednoznačně a trvale identifikovat všechny digitální kopie (a případně je jednoduchým způsobem zpřístupnit)

- Registr digitalizace historických fondů (RDHF):
  - databáze spravující jednoznačné a trvalé identifikátory digitalizovaných fyzických exemplářů historických dokumentů a všech jejich digitálních kopií
  - záznamy digitalizovaných exemplářů (jejich digitálních kopií) + tabulka Konkordancí
- URI Resolver:
  - umožňuje trvalé zpřístupnění digitálních kopií dokumentů identifikovaných Registrem digitalizace historických fondů
  - identifikátor fyzického exempláře:
    - popisná metadata:
      - autor, název, datum vzniku (příp. impresum), rozsah
      - identifikace vydání (např. ISBN, fingerprint), nedostačuje pro všechny typy historických dokumentů - odkaz na elektronický zdroj popisných metadat
    - lokační údaje:
      - signatura, místo uložení, majitel či správce dokumentu
  - identifikátor digitální kopie:
    - identifikace digitalizačního pracoviště, identifikace datového úložiště
  - každá digitální kopie fyzického exempláře získá zapsáním do Registru digitalizace historických fondů svůj neměnný identifikátor
  - identifikátor vzniká při zápisu do registru a vychází z údajů, které Registru dodá majitel či správce digitální kopie
  - pokud dojde ke změně údajů u fyzického exempláře nebo jeho digitální kopie, identifikátor v Registru se nemění
    - změny se zapisují do tabulky konkordancí, která zajišťuje funkční vazbu nově zapsaných údajů s původním identifikátorem
  - správa persistentních URI adres digitálních kopií, správa informací o datových úložištích nebo URL adresách a jejich změnách
- konkordance:
  - seznam toho, co se kam stěhovalo a jak se to teď jmenuje
  - zajišťuje funkčnost vazeb mezi (v registru) platnými a neplatnými identifikačními údaji fyzických exemplářů historických dokumentů
  - řešení problémů se změnami identifikačních údajů fyzických exemplářů i jejich digitálních kopií:
    - stěhování exempláře v rámci jedné instituce:
      - změna signatury a místa uložení
    - změna majitele či správce exempláře:
      - změna instituce, místa uložení a signatury
      - doplnění informací o původních majitelích, místech uložení a signaturách
    - nová digitalizace exempláře:
      - doplnění vazby další digitální kopie na exemplář (a jeho související údaje)
- import dat z Manuscriptoria (do Registru, Konkordance a URI Resolveru)
  - úvodní import
  - pravidelné aktualizace
- import dat z dalších systémů
- ruční vstup dat:
  - supervizor, tvorba a správa všech záznamů
  - pověřený uživatel, tvorba a správa určené skupiny záznamů (např. záznamů digitalizovaných dokumentů jedné knihovny)

- běžný uživatel:
  - webové rozhraní s vyhledávacími formuláři
    - pro Registr
    - pro Konkordanci
    - pro URI Resolver
- spolupracující systémy:
  - aplikační rozhraní
  - těžení pomocí OAI-PMH
- 2015 – analýzy k Registru a URI Resolveru
- 2016 – pilotní provoz obou systémů
- 2017 – rutinní provoz obou systémů
- diskuze:
  - Proč nerozšířili Registr digitalizace, proč vytvořili Registr digitalizace historických fondů?
  - Protože se Registr digitalizace historických fondů mohou registrovat i jednotlivé exempláře.
  - Nelze zkombinovat URI resolver a URNBN identifikátor?
Každý identifikátor žádá jiné informace + URI je i pro zahraniční fondy. A historické fondy nemají ISBN ani ČNB.
  - Nutnost zlepšit koordinaci zainteresovaných institucí.
  - Google – dokumenty do r. 1800 – exemplářová digitalizace
  - Bude možné v budoucnu propojit identifikátory a registry? Kdo ví ...
- <http://www.manuscriptorium.com>, <http://www.registrdigitalizace.cz>

13. **Kompetence digitálního kurátora** / M. Konečný, informační analytik a konzultant

- digitální kurátorství - v širším pojetí se jedná o udržování a přidávání hodnoty důvěryhodnému jádru digitálních informací pro současné a budoucí použití - David Giaretta
- kompetenční model:
  - znalost problematiky LTP
  - porozumění potřebám určené skupiny
  - výběr a posuzování obsahu
  - příjem a správa dat
  - znalost formátů a datových struktur
  - převod formátů
  - bezpečnost a zpřístupnění
  - znalost technologických aspektů LTP
  - sledování změn formátů a technologií
  - zajištění interoperability
  - zajištění důvěryhodnosti
  - analytická a metodická kompetence
  - správa, řízení a plánování digitálního archivu
  - komunikace a management
  - rozvíjení oboru, osvěta a vzdělávání
- k čemu je to dobré:
  - vymezení pracovních aktivit
  - požadavky na kvalifikaci
  - kurikulum na specializovaných školách
  - další vzdělávání v institucích i firmách

14. **Hodnocení: Jaké je jeho postavení ve výzkumu, vývoji a inovacích** / J. Moravcová, VŠCHT Praha, MŠMT, D. Munich, CERGE-EI, V. Růžička, Techn. centrum AV ČR

- hodnocení je mechanický převod výstupů výzkumných organizací za minulé období do formy bodů, podle kterých je opět mechanicky trojčlenkou přepočítávána výše institucionální podpory
- používá se jak na hodnocení výzkumných organizací, tak programů účelové podpory
- funkce hodnocení ve VaVal:
  - formativní:
    - strategický zdroj informací pro řízení VaVal na všech úrovních, národní vědní politiky, návrhy prioritních směrů, programů, reformu VaVal
  - sumativní:
    - podklad pro institucionální podporu na rozvoj výzkumné organizace
  - význam hodnocení stoupá:
    - omezenost disponibilních prostředků
    - odpovědnost za účelné hospodaření s veřejnými prostředky
    - společenská odůvodnitelnost výzkumu
- Metodiky 2004-16:
  - žádný výstup, žádná institucionální podpora
  - účinná proti nepotismu, korupci a lobování (?)
  - slouží pro výpočet institucionálního financování, které je krátkodobé, proto je špatným nástrojem pro dlouhodobé plánování, rozvoj nových oborů
  - soustředí se pouze na minulé výstupy
  - nepodporuje účelné čerpání veřejných prostředků
  - nezohledňuje různé role výzkumných organizací v systému VaVal
  - podporuje fragmentaci vědeckých výsledků
  - nepodporuje mezioborové týmy
  - je víceméně kvantitativní
  - formativní stránka hodnocení je zcela potlačena
- dopady minulých Metodik:
  - hodnocení = body = peníze
  - obecné povědomí, že každý výstup zakládá nárok na institucionální podporu
  - dělení podpory na součásti VVŠ podle principu „kdo si co přinesl, to si také odnese“
  - kvantita nahrazuje kvalitu
  - „salámová metoda“ při publikování výsledků
  - konzervování minulého stavu
  - sebehodnocení VVŠ ve VaVal podle získaných bodů
  - nevhodně vynaložené veřejné prostředky
  - nepodpora čerpání z RP Evropské unie (např. Horizon 2020)
  - nepodpora spolupráce s odběrateli
- jak hodnotit:
  - není žádné ideální nekonfliktní řešení
  - metodicky velmi složité
  - metodika není 100 % přenositelná ze země do země
  - politické rozhodnutí a hledání konsensu
  - otevřené jednání všech zúčastněných stran
  - vysvětlování, diskuse, ochota jednat
  - dlouhodobý proces, přechodné období

- IPN Metodika
  - projekt MŠMT skončil 31.10.2015
  - NERO (National Evaluation of Research Organizations)
  - zprávy Technopolisu
  - zprávy projektového týmu
  - implementační doporučení
  - zpráva o pilotním ověření
  - studie proveditelnosti
  - úpravy informačního systému
  - <http://metodika.reformy-msmt.cz/vystupy-projektu>
- co bude po r. 2017?
- predátorské časopisy (např. Lambert Academic Publishing) – politické rozhodnutí
- hodnocení Peer review – hodnocení autorovy práce jinými lidmi – experty v oboru
- je třeba změnit Metodiku založenou na počítání bodů a najít nový systém hodnocení ve VaVal!

15. **Možné nástrahy kvantitativního hodnocení** / P. Mika, Knihovna AV ČR

- Citace – odraz vlivu publikace
- oborově normalizované citační indikátory
  - oborově normalizovaný citační vliv (Mean Field) Normalized Citation Impact – NCI
  - podíl na nejcitovanějších (obvykle 10% či 25%) pracích v oboru (proportion of top 10% publications – PP10%)
- oborová klasifikace (např. Leiden Ranking)
- rozdílnost oborů, rozdílná citovanost v rámci jednoho oboru
- plné započítávání vs. frakcionalizace
- české (a slovenské) časopisy ve WoS (JCR (2014): 51 (CZ), 23 (SK))
- iniciativy:
  - DORA:
    - nepoužívat časopisecké metriky pro hodnocení vědců – Brát v potaz všechny vědecké výstupy
    - <http://www.ascb.org/dora>
  - Leiden Manifesto:
    - kvantitativní hodnocení by mělo podpořit kvalitativní
    - umožnit ověření dat
    - vyhnout se přílišné přesnosti (jedno desetinné místo)
    - <http://www.leidenmanifesto.org/>
- Metric Tide:
  - <http://www.hefce.ac.uk/pubs/rereports/Year/2015/metrictide/>
- InCites:
  - analytický nástroj nad dtb WoS zpřístupněn na 9 VŠ a AV ČR
  - nutné zodpovědné využití „automatických“ analýz
- práce s „ověřenými“ daty

16. **CzechELib! – zpráva o postupu** / M. Svoboda, Národní technická knihovna

- CzechELib - národní centrum pro pořizování, správu a využívání elektronických informačních zdrojů (časopisů, knih, databází, aj.)
- CzechELib by mělo zajišťovat centrálně pro celou výzkumnou a vzdělávací sféru v ČR nákup a zpřístupnění elektronických informačních zdrojů (EIZ) pro potřeby vědy, výzkumu a vzdělávání
- CzechELib vzniká jako projekt v rámci OP VVV, na přípravě spolupracuje MŠMT s NTK (realizace) a týmem expertů z řad veřejných vysokých škol, ústavů AV ČR, knihoven a dalších
- klíčovou roli by měl hrát Řídící výbor projektu, v němž musí být zastoupeno MŠMT, řešitel projektu a vysoké školy, AV ČR a dalších VO
- na přípravu projektu nejsou finanční prostředky, projekt připravuje Pracovní skupina dobrovolníků a širší skupina představitelů účastníků projektu
- CzechELib by mělo zajišťovat pro své členy zejména následující činnosti:
  - výběr EIZ pro centrální podporu
  - realizace výběrových řízení na dodavatele EIZ
  - sjednání licenčních smluv a vlastní nákup EIZ
  - podpora členským institucím při zpřístupnění a využívání pořízených EIZ
  - správa a vedení statistik využívání zdrojů
- <http://www.czechelib.cz/>
- systémová změna v oblasti zajišťování přístupu uživatelů z oblasti vědy a výzkumu (VaV) v ČR k elektronickým informačním zdrojům (EIZ), změna spočívá v metodickém a institucionálním zajištění procesu akvizice EIZ, umožňujícím jeho centralizaci
- rozpočet projektu je cca 1 300 000 000 Kč, na vlastní CzechELib (institucionální, technické, právní a administrativní zajištění) je max. 20% sumy, zbylých cca 80 % je na evaluaci systému, licence EIZ (2016-2022 nákupu zdrojů cca 240 mil. Kč/rok, tj. spoluúčast cca 68 %)
- NTK akceptuje roli nositele projektu s podmínkami, že dostane:
  - alespoň jednu osobu (ředitele projektu), písemná ujištění, že může přijímat „cizí finanční prostředky“ a že bude zajištěna udržitelnost, tj. pokryty náklady na provoz centra a podporu nákupu licencí na období po roce 2022
- MŠMT by mělo mít funkci dozírací a zajistit, aby do konce roku 2016 už centrum existovalo, aby byly vytvořeny jeho základací dokumenty, bylo právně, organizačně, finančně i personálně ustaveno a vybaveno a aby nejpozději na začátku roku 2017 mohlo sjednat potřebné smlouvy a tak byla v 2018 zajištěna kontinuita zdrojů
- pracuje se na chartě projektu
- diskuze:
  - Co když ujištění z MŠMT nebude? Co když nebudou peníze?
Tak centrum nebude ...